

RAMMEPLAN FOR

FORDYPNINGSENHET I DRAMA
(10 vekttall)

FØRSKOLELÆRERUTDANNINGEN

Godkjent av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
3. mars 1997

RAMMEPLAN FOR FORDYPNING I DRAMA I FØRSKOLELÆRERUTDANNINGEN

Rammeplan for fordypningsenhet i drama, 10 vekttall, er en videreføring og fordypning av emner fra faglig-pedagogisk studium i drama, Rammeplan for førskolelærerutdanning 1995. Fordypningsenheten er primært for studenter i 3-årig førskolelærerutdanning og kvalifiserer for pedagogisk arbeid med barn i de aldersgrupper som Rammeplan for førskolelærerutdanning legger opp til. I tillegg kan enheten brukes som videreutdanning.

1. INNLEDNING

Det finnes kulturelle avtrykk som kan være tegn på at mennesker så tidlig som for 10.000 år siden skapte drama som symbolsk uttrykksform. Vi finner ulike former for dramatiske uttrykk i religiøse ritualer fra urtiden og frem til nåtidens ritualer, og fra antikkens til vår tids teaterkunst. Den mest spontane form for drama i vår kultur finner vi i barns dramatiske lek (heretter også referert til som "lek"). Både i ritualets, lekens og teatrets fiksjonsverdener uttrykker vi oss "som om" for enten å forsøke å gripe inn i, å begripe eller å fortolke og kommunisere om den verden vi lever i.

I barns drama, den dramatiske leken, finner vi mange paralleller til kunstarten teater. I teaterarbeid er dramatisk improvisasjon én parallell til barns lek. Imidlertid oppstår dramatisk lek og teaterkunst i ulike kulturelle sammenhenger og med ulike hensikter: I kunstinstitusjonen teater skapes et kunstnerisk produkt, en teaterforestilling, der det er publikums opplevelse av kunstverket som står i sentrum. I den dramatiske leken derimot står barnets egenopplevelse i sentrum, og barnet er sitt eget publikum.

Selv om barns lek-kultur er en del av den øvrige kulturen, kan den i sitt innhold og i sin form sees på både som en kommentar til og en kritikk av voksenkulturen. I den dramatiske leken kan den sosiale og formmessige orden snus på hodet. Slik sett kan inngående kunnskaper om den estetiske dimensjonen i leken gi oss forbilder både for nyskapende dramapedagogisk praksis og for teaterkunst.

I barnehagen og småskolen har dramapedagogisk arbeid til hensikt å stimulere barns estetiske utvikling og evne til å uttrykke seg i dramatisk form. Dette arbeidet vektlegger derfor en kunstpedagogisk bruk av både lekens og teatrets konvensjoner, uttrykksformer og virkemidler.

I fordypningsenheten i drama, der hensikten bl.a er å skape innsikt i hvordan lek og teaterkunst kan forenes i dramapedagogikken, arbeides det i et vekselspill mellom kunnskap om dramatisk lek og erfaring med og teori om teaterproduksjon og dramapedagogisk praksis.

2. MÅL

Studenten skal gjennom studiet videreutvikle sin kunnskap om og innsikt i dramafagets egenart og dets forankring i kultur, lek, teaterkunst og kunstpedagogikk. Studenten skal ta ansvar for å videreutvikle sin innsikt i bruken av lekens og teaterkunstens uttrykksformer og virkemidler i dramapedagogisk arbeid med barn i barnehage, første klasse/førskolen og i skolefritidsordning.

Gjennom studiet skal studenten videreutvikle:

- innsikt i den dramatiske lekens estetiske dimensjon
- ferdigheter i å uttrykke tanker, følelser og opplevelser i en kommuniserbar dramatisk form
- faglig grunnlag for å forstå, planlegge og inngå i dramatisk samspill med barn
- faglig grunnlag for å vurdere eget og andres dramapedagogiske arbeid med barn
- faglig grunnlag for å legge til rette for barns dramatiske lek
- faglig grunnlag for å skape, analysere og vurdere teaterkunst for barn

3. INNHOLD

I fordypningsenheten settes faget drama i et teaterhistorisk og kunstnerisk perspektiv. Studentens kunstneriske erfaringer og dramapedagogiske praksis med barn skal danne grunnlaget for utvikling av en didaktisk tenkning som tar vare både på barns egen lek-kultur og på dramapedagogikkens kunstneriske forankring. Studiet har seks obligatoriske hovedemner med omtrent samme omfang:

barns spontane dramatiske lek
dramapedagogikkens historie og teori
teaterfaglig egenutvikling
dramapedagogisk arbeid
teater for barn
utviklingsarbeid

I undervisningen kan emnene gripe inn i hverandre. Vinklingen på emnene skal utvikles i fagplanen, slik at ulike fagtradisjoner ved høgskolene kan ivaretas. Allikevel må omtrent halvparten av undervisningen rette fokuset direkte mot dramapedagogisk praksis og refleksjonene rundt denne. (Se Organisering og arbeidsformer.)

I innledningen til hvert hovedemne nedenfor defineres det obligatoriske feltet. Delemnene skal være veiledende i forhold til mulige innfallsvinkler til hovedemnets innhold. Den enkelte høgskolen kan velge blant delemnene og arbeide med nye innfallsvinkler.

3.1. Barns spontane dramatiske lek

Barns dramatiske lek er den mest spontane form for drama i vår kultur. I dette hovedemnet skal studenten videreutvikle sin innsikt i barns egne måter å skape drama på og i lekens estetiske dimensjon. Denne innsikten kan gi grunnlag for å skape dramapedagogiske prosesser på barns fortolkende, fantasifulle og formgivende premisser.

Delemner:

- den dramatiske leken som kulturform og kulturuttrykk
- den dramatiske lekens og teaterkunstens grunnelementer, virkemidler og uttrykksformer, sett i forhold til hverandre
- den dramatiske leken som estetisk erkjennelsesform
- verktøy for observasjon av leken som kan synliggjøre dens dramatiske og estetiske dimensjon

3.2. Dramapedagogikkens historie og teori

Studenten skal tilegne seg kunnskaper om dramapedagogikkens historie og teori i et teaterhistorisk og kunstpedagogisk perspektiv. Komparative studier av dramapedagogikkens ulike hovedretninger vil være et gjennomgående tema i dette hovedemnet. I dette arbeidet skal begrepet "skuespiller - pedagog" utforskes.

Delemner:

- grunnelementer i den dramatiske fiksjonen - fabel, rolle, rom og tid
- det offisielle og det uoffisielle teater sett i forhold til ulike dramapedagogiske retninger og konvensjoner
- skuespillerens arbeid
- regissørens arbeid

3.3. Teaterfaglig egenutvikling

I dette hovedemnet skal studenten utvikle sitt erfaringsgrunnlag og sine ferdigheter innen elementær skuespillerkunst, dramatisk formgivning og regi. Slike erfaringer og ferdigheter er en forutsetning for innsikt i og utøving av dramapedagogisk arbeid.

Delemner:

- dans- og bevegelsesuttrykk
- stemmeuttrykk
- improvisasjonsarbeid

- dramatisk formgivning i forhold til ulike dramaturgiske modeller og virkemidler
- arbeid med et utvalg av teatrets ulike teknikker og uttrykksformer og kunstneriske virkemidler

3.4. Dramapedagogisk arbeid

I dette hovedemnet skal studenten anvende sine uttrykks- og formgivende evner til å skape dramatisk form og struktur egnet for medspill med barn, på barns estetiske premisser. Refleksjon over barns evne til å gripes, meddikte og medskape skal stå sentralt i arbeidet.

Delemner:

- estetisk tilretteleggelse for dramatisk lek
- formbevisst medspill i barns spontane dramatiske lek
- eksperimentering med strukturering av og spill i dramatiske forløp ut fra ulike konvensjoner
- dramapedagogisk arbeid knyttet til barns teateropplevelser (se også emne 3.5)

3.5. Teater for barn

I dette hovedemnet skal studenten videreutvikle sitt erfaringsgrunnlag og sin innsikt i det å skape kvalitetsteater for barn. Gjennom det å spille en mini-forestilling *for* barn er hensikten at studenten skal øke sin innsikt i å skape dramatisk fiksjon også *med* barn. Det skal tilegnes kunnskaper om dramaturgisk analyse og kritikk av teater for barn.

Delemner:

- en kort innføring i barneteatrets historie og teori
- eksperimentering med ulike teatertenikker og dramaturgiske strukturer relatert til barns evne til å gripes av og begripe en teaterforestilling
- sammenligning av konvensjoner i ulike voksenorganiserte dramatiske forløp og ulike teaterformer for barn

3.6. Utviklingsarbeid

Som utgangspunkt for et mindre FoU arbeid, enten individuelt eller i gruppe, skal studenten gjøre seg kjent med metoder som egner seg for undersøkelser av dramapedagogiske problemstillinger.

Delemner:

- kvalitativ metode
- eksemplifisering av aktuelle FoU- arbeider innen dramapedagogikken
- egen dramapedagogisk praksis som grunnlag for forsknings- og utviklingsarbeid

4. ORGANISERING OG ARBEIDSFORMER

Det er viktig at studiet struktureres slik at undervisningens teori og praksis kan bygge på og utfylle hverandre. Studieenheten skal være organisert slik at studenten kan oppleve og forstå dramapedagogisk arbeid som en integrert del av den daglige pedagogiske praksis i barnehage. På grunn av fagets egenart er det naturlig at det gis rom for flerfaglig arbeid.

Studenten skal tilegne seg innholdet i hovedemnene i en kontinuerlig vekselvirkning mellom teaterkunstnerisk erfaring, dramapedagogisk praksis og teoretisk kunnskap og refleksjon.

Arbeidsformene kan omfatte forelesning, lærerstyrt verksted, selvstendig gruppearbeid med spill, verksted for gruppevis dramatisk fremføring samt analytisk diskusjon med lærerne og seminar. I praktisk arbeid står kollektive arbeidsformer i sentrum.

Obligatorisk praksis med barn skal gi intensiv erfaring med estetisk observasjon av og dramapedagogisk samspill med barna. Denne erfaringen kan med fordel skaffes i én barnegruppe over en utstrakt periode og kan f.eks. inkludere teaterformidling og dramapedagogisk arbeid.

Det kan også utarbeides et utviklingsarbeid, individuelt eller i gruppe, over egen drama- eller teaterpraksis. (jfr. hovedemne 6)

I tillegg til det overnevnte vil også selvstudium, teaterbesøk med påfølgende teaterkritikk og studietur kunne underbygge hovedemnene.

Det skal være sammenheng mellom mål, innhold, arbeidsformer og vurdering i fordypningsenheten.

Studenten har krav på veiledning og vurdering av kunstneriske, kunstpedagogiske og teoretiske arbeider underveis i studiet, og skal gis anledning til å dokumentere dette fortløpende. Med jevne mellomrom under studiet skal studenten få tilbakemelding om hvor hun/han står på de ulike feltene i studiet. I samspill med lærerne skal studenten lære seg å vurdere eget arbeid i forhold til kriteriene. Dette skal være en selvfølgelig del av selve læringsprosessen og skal legge grunnlaget for at studenten skal kunne forstå den avsluttende vurderingen.

Arbeidskrav: I lokal fagplan fastsetter høgskolen de konkrete krav om arbeid som skal være gjennomført før avsluttende vurdering. Disse kan omfatte studiedeltakelse, praksis, skriftlige og praktiske arbeider og annen dokumentasjon som inngår i fordypningsenheten. Dokumentasjonsformer kan omfatte selvevalueringer, rapporter, disposisjoner, video-opptak, teaterkritikk o.l.

5. VURDERING

Eksamen: Eksamen skal prøve studentens kunnskaper og ferdigheter i fordypningsenheten, og må avspeile vurderings- og studieformer. Eksamen kan gjennomføres underveis i studiet og ved studiets slutt, eventuelt bare ved studiets slutt. Eksamen skal bestå av både en individuell

skriftlig prøve og et kunstnerisk gruppearbeid, utført under eksamensvilkår. Andre aktuelle dokumentasjonsformer som kan inngå i dette formelle vurderingsgrunnlaget er undersøkende prosjektoppgaver, praksisrettede oppgaver og muntlig prøve. Den avsluttende eksamen skal gi studenten muligheter til å dokumentere innsikt i sammenhengen mellom kunstneriske ferdigheter og kunst-pedagogiske kunnskaper i et yrkesmessig perspektiv.

Høgskolens fagplan fastsetter hvordan eksamen skal organiseres og hvilke arbeider som skal inngå i vurderingsgrunnlaget. Samlet skal minst halvparten av eksamensprøvingen være individuell.

Vurderingen skal være i samsvar med lov og forskrift.